

Nr 69.

Godkänd av första kammaren den 15 mars 1918.

Godkänd av andra kammaren den 15 mars 1918.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående krigstidstillägg och krigstidshjälp under år 1918 åt befattningshavare i statens tjänst jämte i ärendet väckta motioner.

(Särskilda utskottets utlåtande nr 3.)

Till Konungen.

I en till riksdagen den 18 januari 1918 avlåten proposition, nr 10, har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att

a) för beredande under år 1918 av krigstidstillägg och krigstidshjälp åt befattningshavare i statens tjänst i enlighet med nedan angivna grunder dels å tilläggsstat för år 1918 anvisa såsom *förslagsanslag*

under andra huvudtiteln	kronor	1,700,000
» tredje »	»	170,000
» fjärde »	»	12,930,000
» femte »	»	6,000,000
» sjätte »	»	4,000,000
» sjunde »	»	4,200,000
» åttonde »	»	4,900,000
» nionde »	»	1,100,000

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 14 saml. 30 häft. (Nr 69.)

dels ock medgiva, att i fråga om befattningshavare vid verk och institutioner, för vilka anslag här ovan icke beräknats, krigstidstillägg och krigstidshjälp må utgå av de medel, av vilka verkets eller institutionens omkostnader i övrigt bestridas; samt

b) godkänna följande allmänna grunder för krigstidstilläggs och krigstidshjälp utgående:

- A. Krigstidstillägg till befattningshavare, vilkas avlöning blivit av Konung och riksdag till siffran bestämd eller eljest utgår efter av riksdagen prövade grunder.

§ 1.

Mom. 1. Befattningshavare i statens tjänst, vilkas avlöning blivit av Konung och riksdag till siffran bestämd eller eljest utgår efter av riksdagen prövade grunder, äga, med nedan i §§ 2, 3, 5, 14, 15, 16 och 17 angivna begränsningar och undantag, uppbära krigstidstillägg med trettio procent å följande i samma avlöning ingående slag av kontanta förmåner, nämligen:

lön och lönetillägg;
 tjänstgöringspenningar;
 ortstillägg, dyrortstillägg och kallortstillägg;
 arvode;
 ålderstillägg och därmed jämförlig avlöningsförhöjning;
 ersättning för bostad, bränsle, lyse, inkvartering och beklädnad;
 inkvarterings- och servisbidrag;
 dagavlöning och dagavlöningstillägg vid armén och marinen samt
 portionsersättning för underofficerare vid flottan, beräknad efter 62 öre per dag;
 krigslön;
 extra lönetillägg;
 provisoriskt avlöningstillägg;
 tillfällig löneförbättring;
 tillfälligt lönetillägg; och
 stadgat minimibelopp av uppördsprovision vid telegrafverket.

Mom. 2. En var till krigstidstillägg enligt mom. 1 berättigad befattningshavare — utom arméns och marinens manskap — som vid årets början innehade stadigvarande anställning.

antingen med en daglig arbetstid, i medeltal, oavsett semester och ferier, icke understigande vad som för den ordinarie personalen vid

samma eller jämförlig statsinstitution är såsom minimum i allmänhet stadgat,

eller, där sådan minimiarbetstid ej finnes föreskriven, på andra grunder avsedd att utgöra befattningshavarens huvudsakliga verksamhet, äger dessutom uppbära krigstidstillägg med 200 kronor.

§ 2.

Krigstidstillägg enligt § 1 mom. 1 beräknas endast å avlöningsförmåner, som utgå av statsmedel. Där avlöning bestrides dels av statsmedel och dels av andra medel, beräknas samma krigstidstillägg endast å den del därav, som utgår av statsmedel; dock att dylikt krigstidstillägg åt befattningshavare vid universiteten och de allmänna läroverken beräknas å hela det belopp, vartill ovan angivna slags avlöningsförmåner författningen enligt uppgå, utan avseende därå, att, till bestridande av universitetens och läroverkens utgifter användas jämväl andra medel än statsmedel, varjämte enahanda krigstidstillägg även beräknas å författningen enligt utgående inkvarterings- och servisbidrag, som gäldas av andra medel än statsmedel.

Befattningshavare vid allmänt läroverk och vid högre lärarinneseminariet åtnjuta dock icke krigstidstillägg å hyresersättning.

§ 3.

Krigstidstillägg till sådan i § 1 mom. 2 avsedd befattningshavare, som av statens medel åtnjuter lön eller arvode för två eller flera befattningar, utgår endast för en av dessa, nämligen för den, som medför högsta avlöningen, eller, därest avlöningarna äro lika, för den av dessa befattningar, till vilken han först blivit befördrad; dock att befattningshavare, som på förordnande uppehåller annans befattning, äger uppbära krigstidstillägg jämväl å sådan med hans egen befattning förenad avlöning utav de i § 1 angivna slag, som han under förordnandet får behålla.

§ 4.

Befattningshavare, som är tjänstledig för offentligt uppdrag eller för sjukdom, skall under sådan ledighet icke vidkännas något avdrag å honom tillkommande krigstidstillägg.

Befattningshavare, som eljest är tjänstledig under högst en månad från årets början, må icke av sådan anledning förlora rätt till krigstidstillägg enligt § 1 mom. 2.

§ 5.

Oberäknat i § 1 mom. 2 avsedda, till vissa befattningshavare utgående 200 kronor, må ingen befattningshavares krigstidstillägg överstiga 125 kronor för månad räknat.

B. Krigstidstillägg åt andra befattningshavare.

§ 6.

Till befattningshavare i statens tjänst, vilkas avlöning till siffran bestämts av Kungl. Maj:t, utbetalas krigstidstillägg under iakttagande i tillämpliga delar av de i §§ 1—5 meddelade bestämmelserna.

§ 7.

Till andra befattningshavare i statens tjänst må, med nedan i §§ 8, 14, 15, 16 och 17 angivna begränsningar och undantag, den myndighet, som äger bestämma befattningshavarnas avlöning, lämna krigstidstillägg, därest och i den mån myndigheten, med hänsyn särskilt till efter ingången av augusti månad 1914 såsom dyrtidstillägg beviljad avlöningsförhöjning, anser sådant av omständigheterna påkallat; och må dylikt krigstidstillägg, under iakttagande i tillämpliga delar av de i §§ 1—5 meddelade bestämmelserna, utgå:

a) till befattningshavare, som vid årets början innehade stadigvarande anställning

antingen med en daglig arbetstid, i medeltal, oavsett semester och ferier, icke understigande vad som för den ordinarie personalen vid samma eller jämförlig statsinstitution är såsom minimum i allmänhet stadgat,

eller, där sådan minimiarbetstid ej finnes föreskriven, på andra grunder avsedd att utgöra befattningshavarens huvudsakliga verksamhet, med högst de belopp, som angivas i § 1;

b) till befattningshavare, som för sitt arbete i statens tjänst åtnjuta så kallade gratifikationer eller flitpenningar, med högst trettio procent av dem tilldelade belopp; samt

c) till övriga befattningshavare med högst trettio procent av deras kontanta avlöningsförmåner utav de i § 1 angivna slag.

§ 8.

Krigstidstillägg till sådan i § 7 a) avsedd befattningshavare, som av statens medel åtnjuter avlöning för två eller flera befattningar, må icke utgå för mer än en av dessa, nämligen för den, som medför högsta avlöningen, eller, om avlöningarna äro lika, för den av dessa befattningar, till vilken han först blivit befordrad; dock att befattningshavare, som på förordnande uppehåller annans befattning, må kunna tillerkännas krigstidstillägg jämväl å sådan med hans egen befattning förenad avlöning av de i § 1 angivna slag, som han under förordnandet tilläventyrs får behålla.

C. Krigtidshjälp.

§ 9.

Krigtidshjälp, beräknad dels för befattningshavares hustru, om han vid årets ingång var gift, och dels för barn under 15 års ålder, vilka han vid samma tidpunkt underhöll, utgår, med här nedan i §§ 10, 14, 15, 16 och 17 angivna undantag och förbehåll,

till befattningshavare i statens tjänst, som den 1 januari 1918 innehade sådan *ordinarie* anställning, som avses i § 1 mom. 2; samt

till sådana i statens tjänst anställda *icke-ordinarie* befattningshavare, arméns och marinens manskap inbegripet, som den 1 januari 1918 innehade och omedelbart dessförinnan under minst ett år vid statsinstitution innehaft stadigvarande anställning med en daglig arbetstid, i medeltal, oavsett semester och ferier, icke understigande vad som för den ordinarie personalen vid samma eller jämförlig institution är såsom minimum i allmänhet stadgat.

§ 10.

Från åtnjutande av krigtidshjälp undantagas:

1:o) befattningshavare, som jämlikt den taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt, vilken under år 1918 äger rum, har att erlagga dylik skatt för högre belopp än 4,000 kronor, äkta makars taxeringar sammanräknade;

2:o) kvinnlig befattningshavare, som vid årets ingång var gift, såvida ej med intyg utav två trovärdiga personer styrkes, att hennes man under år 1917 haft högst 600 kronors inkomst;

3:o) befattningshavare, som utan pension lämnar statstjänsten före den dag, då kungörelse om krigtidshjälpens utbetalande träder i kraft.

§ 11.

Beloppet av den krigstidshjälp, som skall till befattningshavare utgå, bestämmes i förhållande till taxeringen enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, på sätt nedanstående tabell utvisar:

Det beräknade belopp, för vilket befattningshavaren under år 1918 har att erlægga skatt enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt (äkta makars taxeringar sammanräknade)	Krigstidshjälp åt befattningshavare					
	för hustru	för 1 barn	för 2 barn	för 3 barn	för 4 barn	för 5 eller flera barn
	K r o n o r					
Högst 1 000 kronor	150	75	150	225	300	375
Från 1,000 till och med 2,000 kronor ...	120	60	120	180	240	300
> 2,000 » » » 3,000 » ...	90	45	90	135	180	225
> 3,000 » » » 4,000 » ...	60	30	60	90	120	150

§ 12.

Befattningshavare, som avgått med pension under tiden 1 januari —31 maj 1917 och icke kommit i åtnjutande av krigstidshjälp under år 1917, må, under förutsättning att han under år 1918 icke har att erlægga inkomst- och förmögenhetsskatt för högre belopp än 3,000 kronor, äkta makars taxeringar sammanräknade, uppbara, utöver vad som enligt förestående bestämmelser må tillkomma honom, ett så stort belopp, som under år 1917 skulle hava såsom krigstidshjälp tillfallit honom, om han innehaft sin befattning efter den 31 maj 1917 och under det året haft att erlægga inkomst- och förmögenhetsskatt för samma belopp som under år 1918 för honom fastställts.

§ 13.

Befattningshavare må icke på grund av tjänstledighet för offentligt uppdrag eller för inkallelse till militär tjänstgöring förlora rätten till krigstidshjälp.

Ej heller må icke-ordinarie befattningshavare, som under år 1917 åtnjutit, oavsett semester och ferier, tjänstledighet för sjukdom under högst sex månader eller tjänstledighet av annan orsak under högst en månad, av sådan anledning förlora sin rätt till krigstidshjälp.

Gemensamma bestämmelser.

§ 14.

Sammanlagda beloppet av en befattningshavares krigstidstillägg och krigstidshjälp under året må icke överstiga 1,700 kronor.

§ 15.

Från åtnjutande av såväl krigstidstillägg som krigstidshjälp undantagas:

- 1:o) arbetarpersonalen vid statens järnvägars byggnadsarbeten för nya linjer, dubbelspårsanläggningar och därmed jämförliga företag; samt
- 2:o) arbetarpersonalen vid statens vattenfallsverk; varjämte
- 3:o) avlöning från allmänna indragningsstaten utan tjänstgörings-skyldighet icke medför någon rätt till krigstidstillägg eller krigstidshjälp.

§ 16.

Lärare vid statens blindundervisningsanstalter, vilka under år 1918 åtnjuta tillfällig löneförbättring enligt kungl. kungörelsen den 11 december 1917 (svensk författningssamling nr 851), skola vid uppbärande av krigstidstillägg och krigstidshjälp vidkännas ett mot berörda tillfälliga löneförbättring och därå belöpande krigstidstillägg svarande avdrag.

§ 17.

Befattningshavare vid tekniska skolan i Stockholm och vid tekniska skolan i Eskilstuna må tilldelas krigstidstillägg och krigstidshjälp efter enahanda grunder, som gälla för befattningshavare i statens tjänst; dock med iakttagande att krigstidstillägg skall beräknas ej blott å de avlöningsförmåner, som äro för vederbörande befattningshavare å stat uppförda, utan även å den höjning i avlöningen, som i form av provisorisk lönereglering eller tillfällig löneförbättring tillerkänts dem genom bidrag av stat och kommun eller från enskild donation, samt under villkor, att halva kostnaden för krigstidstillägg och krigstidshjälp bestrides av vederbörande kommun.

§ 18.

Med befattningshavare i statens tjänst likställas i avseende å rätt till krigstidstillägg och krigstidshjälp befattningshavare vid flottans pensionskassa och folkskollärarnas pensionsinrättning, innehavare av docentstipendier vid statens högskolor samt indelt manskap vid krigsmakten; skolande vid beräkning av nämnda docenters krigstidstillägg dem tillkommande docentstipendier anses likställda med de i § 1 uppräknade avlöningsförmånerna.

§ 19.

Om befattningshavare under året avlidit innan honom tillkommande krigstidstillägg och krigstidshjälp till fullo utbetalts, övergår hans rätt härutinnan till stärbhuset.

§ 20.

Krigstidstillägget och krigstidshjälpen utbetalas i den ordning, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

I samband med förevarande proposition har riksdagen till behandling förehåft åtskilliga inom riksdagen väckta motioner, i vilka påyrkats ändringar i de av Eders Kungl. Maj:t föreslagna grunderna för åtnjutande av ifrågavarande krigstidstillägg och krigstidshjälp.

I likhet med vederbörande departementschef anser riksdagen en betydande förbättring av löneförmånerna åt befattningshavare i statens tjänst vara av behovet oundgängligen påkallad, därest icke befattningshavarna skola alldeles nedtryckas av de ekonomiska svårigheter, som i följd av krisen drabbat dem. Att ett sådant tillskott denna gång måste utgå med väsentligt högre belopp, än som skedde år 1917, anser riksdagen vara en given följd av den under senaste tiden inträdda stegringen i levnadskostnaderna. Enligt socialstyrelsens beräkningar utgjorde den från maj 1914 till slutet av november 1917 vid oförändrad levnadsstandard uppkomna stegringen i levnadskostnaderna för ett normalushåll om man, hustru och två barn med en budget av 2,000 kronor ej mindre än 72 procent. Denna stegring har, såsom allmänt känt är, sedermera oavbrutet fortgått.

De av Eders Kungl. Maj:t föreslagna dyrtidstilläggen skulle emellertid i det stora flertalet fall giva statens befattningshavare mindre belopp

än som svarar mot den av kriget föranledda stegringen i levnadskostnaderna. Att beloppen icke satts så högt, att de fullständigt uppvägt dyrtidens verkningar, har av departementschefen motiverats med en hänvisning till den utredning om rikets finanser, som framlagts i årets statsverksproposition, och denna motivering måste säkerligen givas vitsord. Även om statens finanser för närvarande äro goda, måste detta förhållande till väsentlig del tillskrivas den omständigheten, att statsverkets skatteinkomster, särskilt på grund av krigskonjunkturskatten, flödat långt rikligare än man förut haft anledning antaga. Men icke blott vissa av statens inkomster, utan även dess utgifter, hava under kristiden ökat, de senare kanske i än raskare tempo än de förra. Man måste vid dyrtidstilläggets bestämmande ovillkorligen taga hänsyn därtill, att den stora inkomstkälla, som representeras av krigskonjunkturskatten, under de närmaste åren efter all sannolikhet kommer att inbringa långt mindre belopp än för närvarande. Handel och sjöfart lida av tryckta konjunkturer, industrien hotas inom den närmaste tiden av arbetsbrist i följd av otillräcklig tillgång på råvaror. Härtill kommer, att statens prisreglerande verksamhet alltjämt kräver oerhörda summor. Tager man allt detta och de osäkra politiska förhållandena i betraktande, så kan det icke nekas, att ställningen manar till särskild varsamhet beträffande statens utgifter.

Att vid nu antydda förhållanden giva statens befattningshavare ett dyrtidstillägg, som till fullo uppväger verkningarna av den dyra tiden, lär, huru önskligt sådant än skulle vara, icke kunna ifrågasättas. Befattningshavarna måste säkerligen, såsom departementschefen anfört, i likhet med det stora flertalet andra medborgare genom nedläggning av sin levnadsstandard själva bära någon del av dyrtidens börda.

Om det sålunda måste anses nödvändigt att vid bestämmande av tjänstemännens dyrtidstillägg framgå med försiktighet, i all synnerhet med hänsyn till statens förmåga att, om dyrtiden fortfar eller skärpes, även framgent giva tjänstemännen det oundgängligen behövliga stödet från statens sida, så har det dock synts riksdagen nödvändigt att i något större grad än enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag skulle ske tillmötesgå tjänstemännens krav på dyrtidstillägg. Att de lägst avlönade befattningshavarna, trots allt vad stat och kommuner gjort för att lindra deras såväl som andra svagt situerade medborgares ekonomiska bekymmer, äro i stort behov därav, är så allmänt känt, att vidare ordande därom torde få anses överflödigt. Men även de högre avlönade tjänstemännen, som icke i likhet med åtskilliga av de förstnämnda kommit i åtnjutande av

rabatter vid inköp av livsmedel m. m., torde vara i stort behov av statens stöd i striden för uppehållet, vilken många av dem fått utan hjälp utkämpa i mer än tre år. Då deras avlöningar äro avpassade efter normala förhållanden, ligger det, såsom departementschefen påpekat, endast en gärd av rättvisa däri, att även de få, om än, på grund av statsfinansiella hänsyn, i proportionsvis mindre grad än andra, åtnjuta del i dyrtidstillägget, lika väl som en dylik åtgärd kräves av tillbörlig hänsyn till statens egen fördel. Denna är nämligen i mycket hög grad beroende därav att statens viktigare befattningar uppehållas av högt kvalificerade ämbetsmän, dem staten i konkurrens med enskilda företag icke kan förvärva och behålla, om icke deras avlöningar i rimlig mån avpassas efter tidsförhållandena.

Vid övervägande av de på saken inverkan omständigheterna har riksdagen kommit till den uppfattningen, att krigstidstilläggets av Eders Kungl. Maj:t föreslagna belopp oundgängligen behöver höjas, och att denna höjning bör göras så, att den kommer alla befattningshavare till del.

I fråga om sättet för en sådan höjning hava i de väckta motionerna två väsentligen olika förslag framlagts. En del motionärer yrka, att krigstidstillägget, oberäknat den av Eders Kungl. Maj:t föreslagna grundplåten, 200 kronor, må till varje befattningshavare i allmänhet utgå med minst 800 kronor för år räknat. Åt samma håll syftar förslaget i en motion, att grundplåten må höjas till 400 kronor. Andra motionärer föreslå däremot, att grundplåten må bibehållas vid det av Eders Kungl. Maj:t föreslagna beloppet, men att det procentuella tillägget må höjas till 40 procent av de i § 1 uppräknade slag av avlöningsförmåner. Sistnämnda motionärer föreslå vidare, att krigstidstilläggets maximum må sättas till 2,300 kronor för år räknat.

Riksdagen har efter grundlig prövning av de olika förslagen gått en medelväg mellan förstberörda yrkanden och sålunda beslutat, att grundbeloppet skall höjas till 365 kronor, att procentsatsen skall höjas till $33\frac{1}{3}$, motsvarande en tredjedel av avlöningen, och att det procentuella tillägget skall begränsas till högst 4 kronor 50 öre per dag, vadan tilläggets maximum blir 2,007 kronor 50 öre per år.

I motioner framställt förslag om rätt för befattningshavare vid telegrafverket att med vissa begränsningar åtnjuta krigstidstillägg å uppboråsprovision synes riksdagen vara med rättvisa och billighet överensstämmande. För att icke bryta med den i Eders Kungl. Maj:ts förslag genomförda principen, att krigstidstillägget utgår å det löpande årets avlöningsförmåner, har riksdagen dock beslutit, att tillägget skall utgå på 1918 års uppboråsprovision men *beräknas* efter den för år 1917

utgående provisionen, som delvis icke kan tillgodoföras befattningshavaren förr än efter 1917 års slut.

En motionärs förslag, att bland de kontanta avlöningsförmåner, å vilka krigstidstillägg får beräknas, må införas förvaltningsbidrag, synes riksdagen, i vad det avser häradsskrivarna, vara befogat. Av de till grund för landsstatens löneroglering liggande handlingarna framgår nämligen att förvaltningsbidraget är avsett att, jämte vissa sportler, bereda häradsskrivarna gottgörelse för avlöning åt tjänstebiträde, och det lär icke kunna bestridas, att denna avlöning i de flesta fall måste hava rönt inverkan av dyrtiden.

Förvaltningsbidrag utgår även till vissa andra tjänstemän än häradsskrivare. Motionären åsyftar emellertid med sitt förslag endast häradsskrivarna, och riksdagen har vid sådant förhållande desto mindre anledning att medgiva rätt till krigstidstillägg å andra tjänstemäns förvaltningsbidrag, som dessa i allmänhet åtnjuta avlöning till så höga belopp, att de i allt fall få uppbära krigstidstillägg med det av riksdagen bestämda maximibeloppet.

I en motion har föreslagits, att underofficerskorpraler vid marinen må beträffande rätt till krigstidstillägg och krigstidshjälp likställas med underofficerare, och i en annan har hemställts, att gifta korpraler vid marinen samt änklingar med barn i samma grad må erhålla dels 200 kronor som grundplåt och dels procentuellt tillägg å hela sin beskattningsbara inkomst av tjänsten.

Över sistberörda båda motioner har yttrande införskaffats från marinförvaltningen, som — efter att hava erinrat, hurusom ämbetsverket den 18 oktober 1917 avgivit infortrat underdånigt utlåtande, huruvida och i vilka avseenden, utom beträffande själva beloppen, andra bestämmelser rörande krigstidstillägg och krigstidshjälp åt befattningshavare i statens tjänst, än som meddelats genom kungörelsen den 29 maj 1917, visat sig vara av behovet för framtiden påkallade — uttalat sig på följande sätt:

»Såsom av remissen framgår saknade marinförvaltningen då befogenhet att yttra sig om beloppen, och förslaget att fördela krigstidstillägget i ett fast belopp, lika för alla, och övrigt krigstidstillägg förelåg då ännu icke. I motsatt fall skulle marinförvaltningen givetvis funnit sig böra, såsom redan skett vid flera andra tillfällen, framhålla den ställning, underofficerskorpralerna vid flottan intaga i jämförelse med övrigt manskap vid marinen och i jämförelse med manskapet vid armén. Dessa underofficerskorpraler fullgöra nämligen helt underofficers tjänst och äro jämväl vad utbildning och levnadsålder beträffar fullt jämställda med underofficerare vid armén (sergeanter av 2:a klassen). Även i annat avseende intaga de underofficers ställning. Vid tjänstgöring i land bo de icke i logement utan erhålla i stället inkvar-

teringsbidrag och hava rätt att hava sin portion innestående mot ersättning enligt medelpris.

I avseende å krigstidstillägg torde med underofficerskorpraler vid flottan kunna jämföras de underofficerskorpraler vid kustartilleriet, som åtnjuta inkvarteringsbidrag.

Att jämföra underofficerskorpral vid marinen med underofficer vid flottan skulle måhända kunna anses innebära, att krigstidstillägg bleve beräknat å portionsersättningen åtminstone intill ett belopp av 62 öre, å vilken portionsersättning nämnda underofficerare uppbära dylikt tillägg. Då ifrågavarande underofficerskorpraler erhålla antingen portion in natura eller full ersättning för dess värde, under det att portionsersättningen för underofficerare vid flottan är till beloppet bestämd och i själva verket utgör en del av dagavlöningen, synas på grund av vad ovan anförts och till undvikande av misstolkning bestämmelserna om krigstidstillägg åt underofficerskorpraler böra så avfattas, att den gemensamma »grundplåten» tillägges *underofficerskorpral vid marinen, som åtnjuter inkvarteringsbidrag.*

Jämväl korpral vid marinen, som är gift eller änklings med minderårigt barn, torde träffas av dyrtiden i samma utsträckning som underofficerskorpral och synes följaktligen böra likaledes tillerkännas förenämnda »grundplåt» till krigstidstillägget.

Ett bifall till yrkandet att krigstidstillägget för underofficerskorpraler och även för korpraler måtte få beräknas å samtliga beskattningsbara inkomster d. v. s. sjöstillägg, portionsersättning, uppmuntringspenningar etc. skulle principiellt medföra sådana konsekvenser, att det icke kan tillrådas. Vad särskilt uppmuntringspenningarna beträffar, vill marinförvaltningen erinra om sitt och chefens för marin-staben förslag den 8 i denna månad om förhöjning av desamma.»

Marinförvaltningens sålunda framlagda förslag beträffande underofficerskorpralerna har riksdagen bifallit.

Vad i detta sammanhang anförts beträffande korpral vid marinen, som är gift eller änklings med minderårigt barn, har förefallit riksdagen behjärtansvärt. I en med dylika korpraler jämförlig ställning befinna sig även ett mindre antal furirer samt en eller annan korpral vid armén.

Riksdagen anser emellertid, att vid krigstidstilläggets bestämmande icke bör tagas hänsyn till befattningshavares civilstånd, utan att de särskilda förmåner, som må utgå till gifta befattningshavare, böra tilldelas dem under form av krigstidshjälp. Någon anledning att i förstberörda avseende sätta ifrågavarande manskap i en särställning synes utskottet knappast föreligga.

För att i någon mån förbättra ställningen för nyssnämnda av dyrtiden särskilt hårt drabbade befattningshavare, vilka, trots sin stadigvarande anställning av i § 1 angivna beskaffenhet, enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag skulle gå miste om den i samma paragraf avsedda »grundplåten», har riksdagen beslutit, att en särskild krigstidshjälp, vars belopp med hänsyn till åtnjutna naturaförmånens värde bestämts till 180 kronor, motsvarande ungefär hälften av nyssberörda »grundplåt», skall, utöver

den krigstidshjälp, som utgår enligt de allmänna reglerna, tillerkännas envar av sistberörda befattningshavare som vid årets ingång var gift, och med gift befattningshavare har härvidlag ansetts böra jämfästas befattningshavare, som vid årets ingång var änking och underhöll barn under 15 års ålder.

Ifrågavarande särskilda krigstidshjälp bör emellertid uppenbarligen icke utgå till befattningshavare, som avses i § 10.

Vid armén och marinen finnas anställda en mängd civila befattningshavare, — exempelvis arbetare vid flottans varv och arméns tygverkstäder — vilka hava manskaps grad men icke åtnjuta kost och beklädnad in natura. Då det icke är meningen att dessa skulle uteslutas från rätt till den så kallade grundplåten, om de i övrigt fylla villkoren för uppbärande därav, har, för undvikande av missförstånd, uttrycket »arméns och marinens manskap» ändrats till »krigsmän av manskaps grad».

En motionärs förslag, att krigstidstillägg skall beräknas å beklädnadsersättning även i de fall, då riksdagen ej bestämt densamma belopp, har riksdagen i huvudsak bifallit. Då det emellertid är tänkbart, att myndighet, som äger bestämma ersättningens storlek, redan kan hava vidtagit sådan höjning, att ersättningen svarar mot de nuvarande högt uppdrivna prisen å beklädnadsartiklar, bör tillägget, begränsat till högst en tredjedel av ersättningens belopp, utgå allenast om och i den mån myndigheten prövar sådant av omständigheterna påkallat.

Efter orden »semester och ferier» har inskjutits orden »och därmed jämförlig ledighet». Dylik ledighet utan avstående av löneförmåner åtnjutes nämligen av personal vid statens järnvägar.

Under ärendets behandling i riksdagen har uppmärksamheten blivit fäst därå, att bestämmelsen i § 1 mom. 3 om att som villkor för åtnjutande av där omnämnt krigstidstillägg å 365 kronor föreskrives, att vederbörande befattningshavare »vid årets början innehade stadigvarande anställning» kunde föranleda tveksamhet, huruvida vissa extra ämneslärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter kunde komma i åtnjutande av nyss nämnda tillägg i det fall, då förordnande under vårterminen 1918 kommit att utfärdas icke under år 1917 utan någon av de första dagarna av år 1918. I anledning härav vill riksdagen som sin uppfattning uttala, att för detta särskilda undantagsfall bestämmelsen bör kunna så tolkas, att krigstidstillägg må utgå oberoende av den omständigheten att förordnandet formellt kommit att utfärdas någon av de första dagarna in

på det nya året, dock att förordnandet ovillkorligen måste hava utfärdats före början av vårterminen 1918.

Vid navigationsskolorna finnas anställda vaktmästare, vilkas avlöning delvis bestrides av andra medel än statsmedel. Det synes vara billigt, att dylika befattningshavare få, i överensstämmelse med vad som föreslagits beträffande befattningshavare vid universiteten och de allmänna läroverken, tillgodoräkna sig krigstidstillägg å hela det belopp, vartill deras avlöningsförmåner av de i § 1 angivna slag enligt gällande bestämmelser uppgå.

För undvikande av missförstånd har riksdagen ansett sig böra härvid framhålla, att vaktmästare vid allmänt läroverk icke är att betrakta såsom befattningshavare i statens tjänst.

Enskilda motionärer hava ansett ett förtydligande i paragraf 4 vara påkallat. Det säges nämligen i motionen, att paragrafens formulering synes »ge stöd för att all tjänstledighet av annan orsak än för offentligt uppdrag eller för sjukdom dels orsakar avdrag av befattningshavare tillkommande krigstidstillägg (det procentuella tillägget) dels, om ledigheten överstiger en månad från årets början förorsakar förlust av rätt till krigstidstillägg enligt § 1 mom. 2 (grundbeloppet)».

Enligt Eders Kungl. Maj:ts i denna paragraf framlagda förslag, mot vilket riksdagen icke funnit något att erinra, skall ledighet för offentligt uppdrag eller för sjukdom icke under några förhållanden minska en befattningshavares krigstidstillägg, vare sig grundbeloppet eller det procentuella tillägget. Annan tjänstledighet vid årets början, som sträckt sig över längre tid än januari månad, skulle däremot föranleda förlust av det s. k. grundbeloppet. Att semester, ferier och därmed jämförlig ledighet icke inverka på det procentuella tillägget, är klart redan därav, att de avlöningsförmåner, å vilka tillägget utgår, vid dylik ledighet icke undergå någon förminskning. Uppenbarligen är det ej heller meningen, att rätten till grundbeloppet skulle röna någon påverkan av dylik ledighet. För undvikande av missförstånd i sistberörda avseende torde emellertid ett förtydligande av paragrafen vara önskligt, och riksdagen har därför i första punkten infört orden »eller som åtnjuter semester, ferier eller därmed jämförlig tjänstledighet».

Andra stycket i denna § har för undvikande av missförstånd formulerats på följande sätt: »Befattningshavare må icke på grund av annan tjänstledighet vid årets början, som ej sträckt sig över längre tid än januari månad, förlora rätt till krigstidstillägg enligt § 1 mom. 3.»

Vattenfallsstyrelsen har i en till chefen för finansdepartementet avlåten skrivelse påpekat, att bestämmelsen om rätt till krigstidshjälp

för barn under 15 års ålder, vilka befattningshavare vid årets ingång underhöll, svårligen kunde, sådan den under år 1917 varit formulerad, undgå att bliva föremål för missbruk. Styrelsen skulle helst se, att nämnda rätt, i enlighet med vad som var stadgat beträffande 1916 års krigstidshjälp, inskränktes till att gälla endast beträffande de barn, som vederbörande befattningshavare *på grund av försörjningsplikt* underhåller. Därest det emellertid skulle anses, att krigstidshjälp fortfarande bör utgå jämväl för barn, som befattningshavare underhåller på grund av frivilligt åtagande, borde det enligt styrelsens mening fordras att vederbörande befattningshavare ensam underhållit nämnda barn under en viss fixerad tidsperiod, varjämte intyget härom borde vara försett med uppgift å intygsgivarnas titlar och adresser sam åtföljt av frejdebetyg för intygsgivarna, därest den utbetalande myndigheten så påfordrade.

Enligt Eders Kungl. Maj:ts proposition i ämnet till 1917 års riksdag skulle för rätt till krigstidshjälp krävas, bland annat, att befattningshavare vid årets början på grund av försörjningsplikt underhöll barn under 15 års ålder.

Riksdagen ansåg emellertid den omständigheten, att en befattningshavare underhöll minderåriga barn utan att därtill hava legal plikt, billigtvis icke böra föranleda, att han för dylika barn ginge miste om krigstidshjälp.

Riksdagen har icke vidtagit någon ändring härutinnan, men anser sig böra såsom önskemål uttala, att, till förebyggande av missbruk av sådan art, som under år 1917 lära hava ägt rum, Eders Kungl. Maj:t vid utfärdande av närmare bestämmelser rörande ordningen för krigstidshjälpens utbetalande må för rätt till krigstidshjälp för dylika barn kräva företeende av intyg, som giva full trygghet, att barnen verkligen helt underhållas av befattningshavaren, så att krigstidshjälp icke må utgå för barn, för vilkas underhåll han åtnjuter ersättning eller bidrag från annat håll.

§ 7 i Eders Kungl. Maj:ts förslag är, fränsett den höjda procent-satsen och bestämmelserna om den s. k. grundplåten, av samma innebörd som motsvarande § i det av 1917 års riksdag prövade och härutinnan av riksdagen godkända förslaget.

Enskilda motionärer hava nu väckt vissa förslag i syfte att trygga befattningshavares rätt till krigstidstillägg enligt denna §. I anledning härav tillåter sig riksdagen återgiva följande av 1917 års riksdag härutinnan gjorda uttalande:

»Från vissa grupper av statstjänare har försports oro för möjligheten att de förvaltande myndigheterna skulle av de tämligen allmänt hållna bestämmelserna i § 7

av Eders Kungl. Maj:ts förslag finna sig förhindrade att bevilja krigstidstillägg åt icke-ordinarie befattningshavare, som efter ingången av augusti månad 1914 fått sina avlöningar i större eller mindre mån höjda. Inom riksdagen har fördenskull dryftat frågan, huruvida åt föreskrifterna i denna § skulle kunna givas en mera bestämd form, så att det tydligt framginge, om och i vad mån dylika befattningshavare vore berättigade till krigstidstillägg.

Sådant har emellertid visat sig möta stora svårigheter, enär ifrågavarande befattningshavares avlöning bestämmes av den myndighet, hos vilken de äro anställda, och ej heller lämpligen torde kunna bestämmas i annan ordning. Det kan vid sådant förhållande icke låta sig göra, att någon annan än samma myndighet föreskreve, om eller i vad mån en av myndigheten bestämd avlöning — i ett mycket stort antal fall utgående enligt ackord — borde ökas genom krigstidstillägg. Avgörandet jämväl härutinnan måste nog ligga hos myndigheten, och riksdagen anser sig endast kunna uttala sin bestämda förvisning, att den vidsträckta befogenhet, som paragrafen giver myndigheterna, skall av dessa brukas på ett sådant sätt, att befattningshavarna i fråga icke må finna giltig anledning till missnöje.»

Riksdagen, som understryker och åberopar detta uttalande, vill härtill göra det tillägg, att, enär det vid avlönings utbetalande enligt ackord ibland torde möta avsevärda svårigheter att finna en lämplig norm för beräkning av krigstidstillägg, vederbörande i dylika fall böra tillse, att ackordsuppgörelserna tillförsäkra befattningshavarna en avlöning, motsvarande vad som, inberäknat krigstidstillägg, tillgodokommer med dem jämförliga, efter andra grunder avlönade befattningshavare. Riksdagen anser sig därjämte böra framhålla, att bestämmelserna ingalunda äsyfta att från åtnjutande av det s. k. grundbeloppet generellt utestänga någon grupp av befattningshavare med stadigvarande anställning av den i mom. a) angivna beskaffenhet.

Det i §:en förekommande ordet »må» har utbytt mot ordet »skall».

I öfverensstämmelse med vad ovan nämnts har efter orden »semester och ferier» inskjutits orden »och därmed jämförlig tjänstledighet».

I en motion har yrkats, att den i Eders Kungl. Maj:ts förslag intagna bestämmelsen, att icke-ordinarie befattningshavare för rätt till krigstidshjälp skall hava vid statsinstitution innehaft stadigvarande anställning av viss beskaffenhet under minst ett år före den 1 januari 1918, måtte ändras därhän, att berörda tidrymd nedsattes till 6 månader.

Riksdagen har i anledning härav ändrat tidsbestämningen i fråga till sex månader.

Några motionärer hava föreslagit, att krigstidshjälp må utgå för befattningshavares hustru eller *husföreståndarinna*.

Riksdagen anser det vara rättvist och billigt, att befattningshavare, som vid årets början var änklings och underhöll minderåriga barn, er-

håller krigstidshjälp för hos honom vid samma tidpunkt anställd husföreståndarinna.

Till förekommande av missförstånd har uttryckligen angivits, att rätten till krigstidshjälp icke förloras i följd av sådan tjänstledighet, som är jämförlig med semester och ferier.

Då det synes riksdagen icke böra råda något tvivel därom, att uppdrag »för att biträda i de statliga och kommunala krigstidsinstitutionerna för livsmedelsregleringar m. m.» äro att betrakta såsom offentliga uppdrag, läser det i en motion med avseende härå föreslagna tillägget i § 13 »för annat särskilt uppdrag i det allmännas tjänst» här lika litet som i § 4 vara av behovet pakallat.

Däremot har riksdagen ansett sig böra biträda det av enskilda motionärer väckta förslaget, att tjänstledighet för sjukdom även under längre tid än sex månader icke skall inverka på befattningshavares rätt till krigstidshjälp.

Slutligen har riksdagen ansett, att § 13, omredigerad med hänsyn därtill att ordinarie befattningshavare aldrig skall i följd av tjänstledighet gå miste om krigstidshjälp, lämpligen bör placeras som mom. 4 i § 10. I följd härav äger omnumrering av de följande paragraferna rum.

Befattningshavare, som — oavsett pension, pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring den 30 juni 1913 — vid årets ingång ägde åtnjuta pension eller därmed jämförligt årligt understöd av statsmedel eller från någon av staten understödd pensionsanstalt, bör enligt riksdagens åsikt undantagas från åtnjutande av såväl krigstidstillägg som krigstidshjälp enligt här angivna grunder.

Enskilda motionärer hava föreslagit, »att postförare å landsvägslinjer och lantbrevbärare måtte under år 1918 beredas krigstidstillägg enligt samma grunder, som kunna komma att beslutas beträffande andra befattningshavare i statens tjänst, ävensom krigstidshjälp till dem av dessa befattningshavare, vilka kunna anses hava full daglig sysselsättning med sitt arbete i postverkets tjänst och även eljest uppfylla de villkor, som kunna komma att beslutas för åtnjutande av krigstidshjälp.»

Över denna motion har yttrande införskaffats från generalpoststyrelsen, som — efter framhållande, att styrelsen hittills icke ansett sig kunna likställa postförare och lantbrevbärare med sådana befattningshavare, som äga komma i åtnjutande av krigstidstillägg och krigstidshjälp, och att styrelsen ej heller nu funne anledning frånträda denna ståndpunkt — uttalat sig på följande sätt:

»Postförare och lantbrevbärare fullgöra dem äliggande göromål på grund av personliga kontrakt, vilka för postförare i regel löpa för kalenderår med uppsägningstid

senast före utgången av augusti månad och för lantbrevbärare i allmänhet löpa för kvartal med uppsägningstid före utgången av kvartalet näst före det, med vilket kontraktet avses skola upphöra att gälla.

Till följd av den allmänna prisnivåns, särskilt levnadskostnadernas och foderprisernas alltjämt fortgående stegring hava postförarne och lantbrevbärarne i mycket stor utsträckning uppsagt sina kontrakt och vid dessas eventuella förnyande betingat sig en ersättning, som stått i lämpligare förhållande till rådande prisförhållanden, än förut varit fallet.

Till belysande härav må framhållas, att till upphörande med utgången av år 1916 uppsagts ej mindre än 294 postföringskontrakt eller bortemot 40 procent av hela antalet dylika kontrakt eller cirka 780 stycken. Antalet kontrakt, som uppsagts till upphörande med år 1917 torde likaledes uppgå till omkring 40 procent av hela antalet kontrakt. Uppsägningar av lantbrevbärarekontrakt hava ägt rum i likaledes högst avsevärd omfattning. Sålunda uppsades till upphörande den 1 juli resp. 1 oktober 1917 ej mindre än sammanlagt cirka 325 lantbrevbärarekontrakt; och till upphörande med utgången av år 1917 hade uppsagts ej mindre än omkring 380 dylika kontrakt. Antalet lantbrevbäringslinjer utgjorde vid utgången av år 1917 2,378 stycken.

Härtill kommer vidare att generalpoststyrelsen, efter ansökan eller då styrelsen av förekomna orsaker och med hänsyn till att utgående lega icke stått i lämpligt förhållande till vederbörandes arbetsprestationer för postverket, funnit sig i ett stort antal fall böra, utan att kontraktsuppsägning skett, bevilja ersättningsförhöjning åt såväl postförare som lantbrevbärare.

De ersättningsförhöjningar, som ägt rum på nu angivna sätt, uppgå till betydande belopp, exempelvis för år 1917 till bortemot 600,000 kronor och från innevarande års början till över 300,000 kronor, allt för helt år räknat.

Det synes generalpoststyrelsen uppenbart, att krigstidstillägg icke kan böra utgå å belopp, som sålunda avtalats med hänsyn tagen till rådande prisförhållanden.

Generalpoststyrelsen anser sig i detta sammanhang även böra meddela, att styrelsen har sin uppmärksamhet riktad på önskvärdheten av att, i den mån så är lämpligt och möjligt, söka åstadkomma likformighet i fråga om ersättningarna åt lantbrevbärare ävensom dessa ersättningsars ställande i väl avvägt förhållande till levnadskostnaderna och gällande arbetspriser.

På grund av vad anförts anser generalpoststyrelsen sig icke kunna tillstyrka bifall till den ifrågavarande motionen.»

Riksdagen anser sig böra understryka angelägenheten därav, att ifrågavarande funktionärs ersättningar bliva, i den mån så ej redan skett, ställda i väl avvägt förhållande till levnadskostnaderna och gällande arbetspriser. Då generalpoststyrelsen emellertid, såsom av dess yttrande framgår, har sin uppmärksamhet fästad härå, har riksdagen, med avseende jämväl på vad generalpoststyrelsen i övrigt anført, funnit motionen icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

I en motion har föreslagits, att riksdagen må bemyndiga Eders Kungl. Maj:t att under år 1919, intilldess riksdagen under samma år hunnit behandla frågan om krigstidstillägg och krigstidshjälp för året,

förskottsvis och i avräkning å det krigstidstillägg, som kan komma att beslutas till befattningshavare i statens tjänst, utbetala dylikt tillägg med högst samma belopp, som utgått under år 1918.

Riksdagen anser det emellertid vanskligt att redan nu fatta ett dylikt beslut. Det ligger nämligen icke utom möjlighetens gräns att den av kriget föranledda exceptionella krisen före detta års slut kan varda väsentligen mildrad. Skulle det emellertid under den tid riksdagen är samlad visa sig, att några förhoppningar härom icke rimligen kunna hysas, lär man få antaga, att Eders Kungl. Maj:t kommer att i förevarande hänseende hos riksdagen göra den framställning, vartill omständigheterna giva anledning.

I allt fall lär — vid det förhållande att riksdagen nästa år sammanträder redan den 10 januari — ett eventuellt förslag om dylikt förskott vid 1919 års riksdag kunna förväntas bliva behandlat till och med snabbare än i år ägt rum.

Med ledning av gjorda kalkyler har riksdagen trott sig kunna utan fara för avsevärd felbedömning antaga, att den ökade kostnad, som kommer att föranledas av riksdagens beslut, uppgår till omkring 25,000,000 kronor, motsvarande något mer än en tredjedel av den i Eders Kungl. Maj:ts proposition beräknade kostnaden. Härav torde belöpa omkring 16,000,000 kronor på det s. k. grundbeloppets ökning från 200 till 365 kronor, omkring 4,000,000 kronor på procenttalets höjning från 30 till 33 $\frac{1}{3}$, omkring 350,000 kronor på underofficerskorpralers delaktighet i det s. k. grundbeloppet, och omkring 500,000 kronor på maximitalbeloppets ökning från 1,700 kronor till 2,007 kronor 50 öre samt återstoden, omkring 4,000,000 kronor, huvudsakligen på krigstidshjälpens utsträckande till vissa änklings husföreståndarinnor, till barn i obegränsat antal samt till vissa icke-ordinarie befattningshavare, vilka enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag skulle hava gått miste om dylik hjälp, ävensom på den särskilda krigstidshjälp till gifta furirer och korpraler.

Riksdagen har utgått från det antagandet, att kostnadsökningen fördelar sig på de särskilda statsinstitutionerna ungefär proportionellt mot de i Eders Kungl. Maj:ts förslag beräknade beloppen.

Efter sålunda antydda grunder skulle kostnaden för ifrågavarande krigstidstillägg och krigstidshjälp fördela sig på följande sätt:

Postverket	kronor	7,300,000
Telegrafverket	»	4,200,000
Statens järnvägar	»	32,000,000
Statens vattenfallsverk	»	600,000
Statens domäner	»	1,900,000

Säger kronor 46,000,000

Andra huvudtiteln	kronor	2,300,000
Tredje »	»	200,000
Fjärde »	»	17,500,000
Femte »	»	8,500,000
Sjätte »	»	5,300,000
Sjunde »	»	5,700,000
Ättonde »	»	6,500,000
Nionde »	»	1,500,000
		<hr/>
Säger kronor		47,500,000

Postsparbanken, försäkringsinspektionen, försäkringsrådet, statens biografbyrå, patent- och registreringsverket, mynt- och justeringsverket, bankinspektionen, flottans pensionskassa och folkskollärarnas pensionsinrättning	kronor	500,000
		<hr/>
Säger kronor		500,000
		<hr/>
Summa kronor		94,000,000.

Riksdagen, som utöver vad förut anförts icke funnit något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, får sålunda anmäla, att riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition samt i ärendet väckta motioner, beslutit, att

a) för beredande under år 1918 av krigstidstillägg och krigstidshjälp åt befattningshavare i statens tjänst i enlighet med nedan angivna grunder

dels å tilläggsstat för år 1918 anvisa såsom förslagsanslag

under andra huvudtiteln	kronor	2,300,000
» tredje »	»	200,000
» fjärde »	»	17,500,000
» femte »	»	8,500,000
» sjätte »	»	5,300,000
» sjunde »	»	5,700,000
» åttonde »	»	6,500,000
» nionde »	»	1,500,000

dels ock medgiva, att i fråga om befattningshavare vid verk och institutioner, för vilka anslag här ovan icke beräknats, krigstidstillägg

och krigstidshjälp må utgå av de medel, av vilka verkets eller institutionens omkostnader i övrigt bestridas; samt

b) godkänna följande allmänna grunder för krigstidstilläggs och krigstidshjälp utgående:

A. Krigstidstillägg till befattningshavare, vilkas avlöning blivit av Konung och riksdag till siffran bestämd eller eljest utgår efter av riksdagen prövade grunder.

§ 1.

Mom. 1. Befattningshavare i statens tjänst, vilkas avlöning blivit av Konung och riksdag till siffran bestämd eller eljest utgår efter av riksdagen prövade grunder, äga, med nedan i §§ 2, 3, 5, 13, 14, 15 och 16 angivna begränsningar och undantag, uppbära krigstidstillägg med en tredjedel av följande i samma avlöning ingående slag av kontanta förmåner, nämligen:

lön och lönetillägg;

tjänstgöringspenningar;

ortstillägg, dyrortstillägg och kallortstillägg;

arvode;

ålderstillägg och därmed jämförlig avlöningsförhöjning;

ersättning för bostad, bränsle, lyse, inkvartering och beklädnad;

inkvarterings- och servisbidrag;

dagavlöning och dagavlöningstillägg vid armén och marinen samt portionsersättning för underofficerare vid flottan, beräknad efter 62 öre per dag;

krigslön;

extra lönetillägg;

provisoriskt avlöningstillägg;

tillfällig löneförbättring;

tillfälligt lönetillägg;

härads-skrivares förvaltningsbidrag; och

uppbördsprovision vid telegrafverket, beräknad efter den för år 1917 utgående provisionen, dock högst å så stort belopp, som svarar mot de tjänstgöringspenningar vederbörande tjänsteman skolat uppbära, om han i enlighet med härför i gällande avlöningsreglemente givna bestämmelser hänförs till den mot hans lön svarande avlöningsskalan för icke provisionsavlönade tjänstemän, samt lägst å stadgat minimibelopp av uppbördsprovision.

Mom. 2. Å beklädnadsersättning, som icke till siffran bestämts av Konung och riksdag och ej heller utgår efter av riksdagen prövade grunder, må krigstidstillägg utgå med högst en tredjedel av ersättningens belopp, om och i den mån vederbörande myndighet, som äger bestämma ersättningens storlek, prövar sådant av omständigheterna påkallat.

Mom. 3. En var till krigstidstillägg enligt mom. 1 berättigad befattningshavare — krigsmän av manskaps grad utom de underofficerskorpraler vid marinen, vilka åtnjuta inkvarteringsbidrag, undantagna — som vid årets början innehade stadigvarande anställning

antingen med en daglig arbetstid, i medeltal, oavsett semester, ferier och därmed jämförlig tjänstledighet, icke understigande vad som för den ordinarie personalen vid samma eller jämförlig statsinstitution är såsom minimum i allmänhet stadgat,

eller, där sådan minimiarbetstid ej finnes föreskriven, på andra grunder avsedd att utgöra befattningshavarens huvudsakliga verksamhet, äger dessutom uppbära krigstidstillägg med 365 kronor.

§ 2.

Krigstidstillägg enligt § 1 mom. 1 och 2 beräknas endast å avlöningsförmåner, som utgå av statsmedel. Där avlöning bestrides dels av statsmedel och dels av andra medel, beräknas samma krigstidstillägg endast å den del därav, som utgår av statsmedel; dock att dylikt krigstidstillägg åt befattningshavare vid universiteten, de allmänna läroverken och navigationsskolorna beräknas å hela det belopp, vartill ovan angivna slags avlöningsförmåner författningsenligt uppgå, utan avseende därå att till bestridande av nämnda läroanstalters utgifter användas jämväl andra medel än statsmedel, varjämte enahanda krigstidstillägg även beräknas å författningsenligt utgående inkvarterings- och servisbidrag, som gäldas av andra medel än statsmedel.

Befattningshavare vid allmänt läroverk och vid högre lärarinne-seminariet åtnjuta dock icke krigstidstillägg å hyresersättning.

§ 3.

Krigstidstillägg till sådan i § 1 mom. 3 avsedd befattningshavare, som av statens medel åtnjuter lön eller arvode för två eller flera befattningar, utgår endast för en av dessa, nämligen för den, som medför högsta avlöningen, eller, därest avlöningarna äro lika, för den av dessa befattningar, till vilken han först blivit befordrad; dock att befattnings-

havare, som på förordnande uppehåller annans befattning, äger uppbära krigstidstillägg jämväl å sådan med hans egen befattning förenad avlöning utav de i § 1 angivna slag, som han under förordnandet får behålla.

§ 4.

Befattningshavare, som är tjänstledig för offentligt uppdrag eller för sjukdom eller som åtnjuter semester, ferier eller därmed jämförlig tjänstledighet, skall under sådan ledighet icke vidkännas något avdrag å honom tillkommande krigstidstillägg.

Befattningshavare må icke på grund av annan tjänstledighet vid årets början, som ej sträckt sig över längre tid än januari månad, förlora rätt till krigstidstillägg enligt § 1 mom. 3.

§ 5.

Oberäknat i § 1 mom. 3 avsedda, till vissa befattningshavare utgående 365 kronor, må ingen befattningshavares krigstidstillägg överstiga 4 kronor 50 öre per dag.

B. Krigstidstillägg åt andra befattningshavare.

§ 6.

Till befattningshavare i statens tjänst, vilkas avlöning till siffran bestämts av Kungl. Maj:t, utbetalas krigstidstillägg under iakttagande i tillämpliga delar av de i §§ 1—5 meddelade bestämmelserna.

§ 7.

Till andra befattningshavare i statens tjänst skall, med nedan i §§ 8, 13, 14, 15 och 16 angivna begränsningar och undantag, den myndighet, som äger bestämma befattningshavarnas avlöning, lämna krigstidstillägg, därest och i den mån myndigheten, med hänsyn särskilt till efter ingången av augusti månad 1914 såsom dyrtidstillägg beviljad avlöningsförhöjning, anser sådant av omständigheterna påkallat; och utgår dylikt krigstidstillägg, under iakttagande i tillämpliga delar av de i §§ 1—5 meddelade bestämmelserna:

a) till befattningshavare, som vid årets början innehade stadigvarande anställning

antingen med en daglig arbetstid, i medeltal, oavsett semester, ferier och därmed jämförlig tjänstledighet, icke understigande vad som för den ordinarie personalen vid samma eller jämförlig statsinstitution är såsom minimum i allmänhet stadgat,

eller, där sådan minimiarbetstid ej finnes föreskriven, på andra grunder avsedd att utgöra befattningshavarens huvudsakliga verksamhet, med högst de belopp, som angivas i § 1;

b) till befattningshavare, som för sitt arbete i statens tjänst åtnjuta så kallade gratifikationer eller flitpenningar, med högst en tredjedel av dem tilldelade belopp; samt

c) till övriga befattningshavare med högst en tredjedel av deras kontanta avlöningsförmåner utav de i § 1 angivna slag.

§ 8.

Krigstidstillägg till sådan i § 7 a) avsedd befattningshavare, som av statens medel åtnjuter avlöning för två eller flera befattningar, må icke utgå för mer än en av dessa, nämligen för den, som medför högsta avlöningen, eller, om avlöningarna äro lika, för den av dessa befattningar, till vilken han först blivit befordrad; dock att befattningshavare, som på förordnande uppehåller annans befattning, må kunna tillerkännas krigstidstillägg jämväl å sådan med hans egen befattning förenad avlöning av de i § 1 angivna slag, som han under förordnandet tilläventyrs får behålla.

C. Krigstidshjälp.

§ 9.

Krigstidshjälp, beräknad dels för befattningshavares hustru, om han vid årets ingång var gift, dels för husföreståndarinna, vid samma tidpunkt anställd hos befattningshavare som var änking och underhöll barn under 15 års ålder, och dels för barn under 15 års ålder, vilka befattningshavare vid samma tidpunkt underhöll, utgår, med här nedan i §§ 10, 13, 14, 15 och 16 angivna undantag och förbehåll,

till befattningshavare i statens tjänst, som den 1 januari 1918 innehade sådan *ordinarie* anställning, som avses i § 1 mom. 3; samt

till sådana i statens tjänst anställda *icke-ordinarie* befattningshavare, arméns och marinens manskap inbegripet, som den 1 januari 1918 innehade och omedelbart dessförinnan under minst sex månader vid statsinstitution innehaft stadigvarande anställning med en daglig arbetstid, i medeltal — oavsett semester, ferier och därmed jämförlig ledighet — icke understigande vad som för den ordinarie personalen vid samma eller jämförlig statsinstitution är såsom minimum i allmänhet stadgat.

§ 10.

Från åtnjutande av krigstidshjälp undantagas:

1:o) befattningshavare, som jämlikt den taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt, vilken under år 1918 äger rum, har att erlägga dylik skatt för högre belopp än 4,000 kronor, äkta makars taxeringar sammanräknade;

2:o) kvinnlig befattningshavare, som vid årets ingång var gift, såvida ej med intyg utav två trovärdiga personer styrkes, att hennes man under år 1917 haft högst 600 kronors inkomst;

3:o) befattningshavare, som utan pension lämnar statstjänsten före den dag, då kungörelse om krigstidshjälpens utbetalande träder i kraft; och

4:o) icke-ordinarie befattningshavare, som under år 1917, oavsett semester, ferier och därmed jämförlig ledighet, åtnjutit mer än en månads tjänstledighet av annan orsak än sjukdom, offentligt uppdrag eller inkallelse till militär tjänstgöring.

§ 11.

Mom. 1. Krigstidshjälp utgår, då det beräknade belopp, för vilket befattningshavaren under år 1918 har att erlägga skatt enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt (äkta makars taxeringar sammanräknade), utgör

högst 1,000 kronor: med 150 kronor för hustru eller husföreståndarinna och med 75 kronor för vart barn;

från 1,000 till och med 2,000 kronor: med 120 kronor för hustru eller husföreståndarinna och med 60 kronor för vart barn;

från 2,000 till och med 3,000 kronor: med 90 kronor för hustru eller husföreståndarinna och med 45 kronor för vart barn; samt

från 3,000 till och med 4,000 kronor: med 60 kronor för hustru eller husföreståndarinna och med 30 kronor för vart barn.

Mom. 2. Utöver ovan angivna krigstidshjälp äga furirer och

korpraler, en var om han vid årets början var änklings och underhåll barn under 15 års ålder eller var gift, uppbära en särskild krigstidshjälp med 180 kronor.

Denna särskilda krigstidshjälp tillkommer dock icke befattningshavare, som avses i § 10.

§ 12.

Befattningshavare, som avgått med pension under tiden 1 januari—31 maj 1917 och icke kommit i åtnjutande av krigstidshjälp under år 1917, må, under förutsättning att han under år 1918 icke har att erlagga inkomst- och förmögenhetsskatt för högre belopp än 3,000 kronor, äkta makars taxeringar sammanräknade, uppbära, utöver vad som enligt förestående bestämmelser må tillkomma honom, ett så stort belopp, som under år 1917 skulle hava såsom krigstidshjälp tillfallit honom, om han innehaft sin befattning efter den 31 maj 1917 och under det året haft att erlagga inkomst- och förmögenhetsskatt för samma belopp som under år 1918 för honom fastställts.

Gemensamma bestämmelser.

§ 13.

Sammanlagda beloppet av en befattningshavares krigstidstillägg och krigstidshjälp under året må icke överstiga 2,007 kronor 50 öre.

§ 14.

Från åtnjutande av såväl krigstidstillägg som krigstidshjälp enligt här angivna grunder undantagas:

- 1:o) arbetarpersonalen vid statens järnvägars byggnadsarbeten för nya linjer, dubbelspårsanläggningar och därmed jämförliga företag;
- 2:o) arbetarpersonalen vid statens vattenfallsverk; samt
- 3:o) befattningshavare, som — oavsett pension, pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring den 30 juni 1913 — vid årets ingång ägde åtnjuta pension eller därmed jämförligt årligt understöd av statsmedel eller från någon av staten understödd pensionsanstalt.

Avlöning från allmänna indragningsstaten utan tjänstgörings-skyldighet medför icke någon rätt till krigstidstillägg eller krigstidshjälp.

§ 15.

Lärare vid statens blindundervisningsanstalter, vilka under år 1918 åtnjuta tillfällig löneförbättring enligt kungl. kungörelsen den 11 december 1917 (svensk författningssamling nr 851), skola vid uppbärande av krigstidstillägg och krigstidshjälp vidkännas ett mot berörda tillfälliga löneförbättring och därå belöpande krigstidstillägg svarande avdrag.

§ 16.

Befattningshavare vid tekniska skolan i Stockholm och vid tekniska skolan i Eskilstuna må tilldelas krigstidstillägg och krigstidshjälp efter enahanda grunder, som gälla för befattningshavare i statens tjänst; dock med iakttagande att krigstidstillägg skall beräknas ej blott å de avlöningsförmåner, som äro för vederbörande befattningshavare å stat uppförda, utan även å den höjning i avlöningen, som i form av provisorisk löneroglering eller tillfällig löneförbättring tillerkänts dem genom bidrag av stat och kommun eller från enskild donation, samt under villkor, att halva kostnaden för krigstidstillägg och krigstidshjälp bestrides av vederbörande kommun.

§ 17.

Med befattningshavare i statens tjänst likställas i avseende å rätt till krigstidstillägg och krigstidshjälp befattningshavare vid flottans pensionskassa och folkskollärarnas pensionsinrättning, innehavare av docentstipendier vid statens högskolor samt indelt manskap vid krigsmakten; skolande vid beräkning av nämnda docenters krigstidstillägg dem tillkommande docentstipendier anses likställda med de i § 1 uppräknade avlöningsförmånerna.

§ 18.

Om befattningshavare under året avlidit, innan honom tillkommande krigstidstillägg och krigstidshjälp till fullo utbetalts, övergår hans rätt härutinnan till stärbuset.

§ 19.

Krigstidstillägget och krigstidshjälpen utbetalas i den ordning, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Stockholm den 15 mars 1918.

Med undersätlig vördnad.
